

Afgørelser – Reg. nr.: 00850.02

Fredningen vedrører: Redningssti, Randkløve

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet   30-10-1946, 13-06-1944

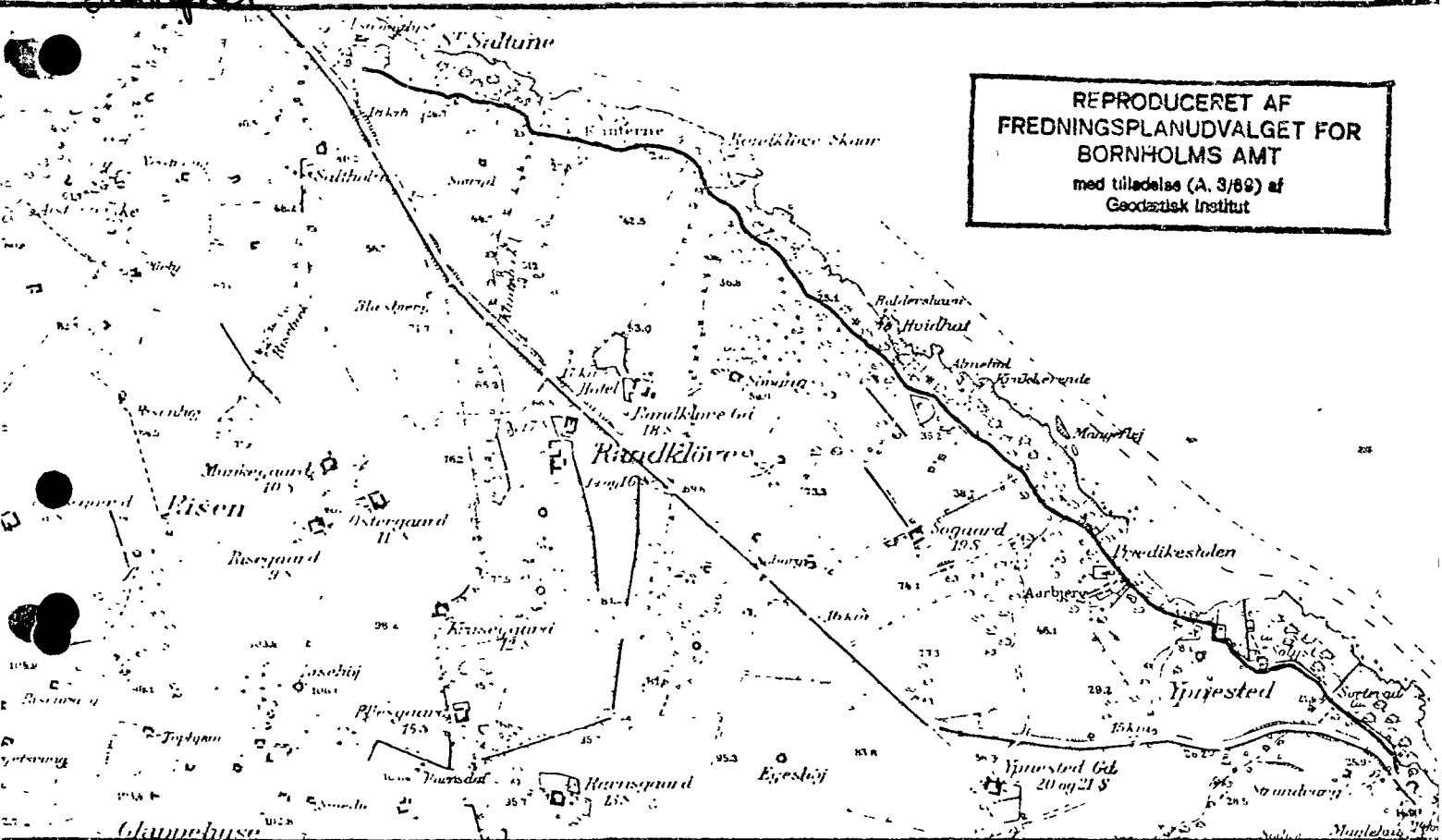
Fredningsnævnet   14-09-1942

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

Indtegnet

KORTBLAD NR. 5135

1:20000

MATR.NR.: Redningssti SOGN: Østermarie
 AREAL: 1,2 ha.
 EJER: Private.
 FREDET: Overfredningsnævnets kendelse af 30.10.1946.
 FORMÅL:
 INDHOLD: Bestemmelser vedrørende udbygning af redningsstien mellem Saltuna og Bølshavn.

PÅTALERET: Overfredningsnævnet.

REG. NR.: 139 - 04 - 9

30/10-1946

U d s k r i f t
-----
af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1946, den 30. Oktober, afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af skriftlig og mundtlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sag Nr. 517/42 vedrørende et Projekt til Udbygning som Gangsti af Redningsstien fra Saltuna til Bølshavn.

Ved Kendelsen af 13/6 1944 bestemte Overfredningsnævnet i Medfør af Naturfredningslovens § 9, at et af Østermarie Sogneraad forelagt Projekt til en Udbygning af Fodstien langs Kysten fra Saltuna til Bølshavn, den saakaldte Redningssti, ikke kunde tillades udført.

Herefter har Sogneraadet ladet udarbejde et nyt Projekt, hvorefter Stien bliver en Del smalle end den først projekterede, ligesom den i det hele falder naturligere ind i Terrænet.

Under en Forhandling for Fredningsnævnet for Bornholms Amtsradsreds den 24. April 1946 blev Projektet paa et enkelt Punkt ændret, hvorefter Nævnet besluttede ikke at ville modsætte sig Projektet.

Denne Afgørelse har Fredningsnævnet forelagt Overfredningsnævnet, dels fordi Projektet paa flere Punkter vil gøre Indgreb i den ved Overfredningsnævnets Kendelse af 6. Juli 1935 godkendte Fredning af den ommeldte Kyststrækning, dels fordi Overfredningsnævnet ved Kendelsen af 13. Juni 1944 har taget Stilling til Spørgsmaalet om Udbygning af Redningsstien.

Overfredningsnævnet har den 19/8 1946 besigtiget den nuværende Sti og undersøgt, hvorledes de projekterede Ændringer vil virke i Landskabet. Det vedtoges herefter at godkende Projektet i den foreliggende Form.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrædskreds den
24/4 1946 truffne Beslutning vedrørende et Projekt til Udbygning
af Redningsstien fra Saltuna til BølsHAVN stadfæstes.

P.O.V.

- Poul Andersen.

OVERFREDNINGSNÆVNET >

13/6-1944

U d s k r i f t

af

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL.

Aar 1944, den 13. Juni, afsagde Overfredningsnævnet paa Grundlag af skriftlig Votering følgende

K e n d e l s e

i Sagen Nr. 517/1942 vedrørende et Projekt til en Gang- og Cyklesti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna.

I Henhold til Naturfrednings lovens § 9 har Østermarie Sogneraad forelagt Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrads kredse et Projekt, som Sogneraadet har ladet udarbejde, til Anlægelse af en Gang- og Cyklesti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna. Paa denne ca. 4,2 km lange Strækning findes allerede nu en Fodsti, den saakaldte Redningssti, der formentlig oprindelig er anlagt til Brug for Redningsvæsenets Vagtmandskab, men som ogsaa benyttes af andre, særlig af de talrige Turister, der besøger Bornholm. Det er denne Sti, som efter Projektet tænkes udbygget og reguleret, idet den planlagte Sti næsten overalt følger den gamle Sti. Projektet er et Led i Østermarie Kommunes Beskæftigelsesplaner, og der forventes ydet Statstilskud til Anlæggets Udførelse i Henhold til Lov Nr. 284 af 30. Juni 1941. Man har dog ogsaa haft turistmæssige Formaal for Øje.

Ved Kendelsen af 14. September 1942 har Fredningsnævnet under Henvisning til, at Redningstien i dens nuværende Skikkelse er af stor Skønhed, dels paa Grund af det smukke Terræn, gennem hvilket den fører, dels paa Grund af de mange Udsigter over Klipper og over Havet, der frembyder sig for den, der færdes paa Stien, modsat sig Projektets Gennemførelse for visse Strækningers Vedkommende, medens man med Hensyn til andre Strækninger, hvor Anlægget ikke vil virke saa uheldigt, ikke har villet hindre Gennemførelsen.

Denne Kendelse er indanket for Overfredningsnævnet af Østermarie-Sogneraad, som ikke har kunnet tiltræde de af Fredningsnævnet angivne Ændringer i Linieføringen, og af Kommune læge, Dr. med. Ejner Sylvest, hvis Ejendom efter den af Nævnet foreslaede Ændring vil blive gennemskåret af 2 Stier. Man har derhos fra Ejeren af Ejendommen Matr.Nr. 24g af Østermarie Sogn, Landsretssagfører Hermod Lannung, modtaget en Protest imod Fredningsnævnets Forslag, der vil medføre en Gennemskæring af den ommeldte Grund i hele denne Længde.

Overfredningsnævnet har den 14. Juli 1943 besigtiget Stien og har herefter forhandlet med de kommunale Myndigheder, Turistforeningerne, Danmarks Naturfredningsforening samt forskellige Lodsejere.

Man drøftede særlig en Ændring i Projektet, der i det væsentlige gik ud paa, at Anlægget paa Strækningen fra ca. St. 64 til ca. St. 120 indskrænkedes til en 2m bred Sti, der fulgte Landskabets Linier uden Paafyldninger og Afgravninger (Bortsprængninger), medens Anlægget Øst og Vest for denne Strækning udførtes hovedsagelig i Overensstemmelse med Sogneraadets Projekt.

En saadan Ændring i Projektet vilde Kommunens Repræsentant anbefale til Godkendelse under Forudsætning af, at der til Projektets Gennemførelse kunde opnaas Tilskud i Henhold til Lov Nr. 284 af 30. Juni 1941.

Overfredningsnævnet har brevvekslet om Sagen med Ministeriet for offentlige Arbejder, der under 14. December 1943 har tilskrevet Overfredningsnævnet saaledes:

"Ved at meddele, at Østermarie Sogneraad for Overfredningsnævnet har indanket en af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsraadsreds under 14. September f.A. afsagt Kendelse, hvorefter et af Sogneraadet udarbejdet Projekt til Udbygning og Regulering af en ca. 4,2 km lang Sti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna ikke bør bringes til Udførelse paa visse Strækninger, har Overfredningsnævnet i Skrivelse af 10. f.M. (Ofn. 517/42) forespurgt,

om det kan forventes, at Ministeriet for offentlige Arbejder over for Arbejdsministeriet vil anbefale, at der af Beskæftigelsesmidlerne ydes Tilskud tildet omhandlede Arbejde, naar dette udføres efter et nærmere angivet ændret Projekt, hvorom der paa et den 14. Juli d.A. afholdt Aastedsmede er opnaaet Enighed mellem Sogneraadets og Naturfredningsforeningens Repræsentanter. Overfredningsnævnet har derhos for det Tilfælde, at det nævnte ændrede Projekt ikke af nærværende Ministerium vilde kunne anbefales til Udførelse, forespurgt, om der da herfra kunde gives Tilslutning til Arbejdets Gennemførelse paa Grundlag af en moderat udbedring af den eksisterende Redningssti, f. Eks. saaledes at denne udlægges i en Bredde af 2 m følgende Landskabets Linier uden Paafyldninger og Afgravninger.

I denne Anledning skal man meddele, at nærværende Ministerium ikke vil kunne anbefale, at der ydes Tilskud til Gennemførelsen af det nævnte ændrede Projekt eller til Arbejdets Udførelse efter de sidst omhandlede Synspunkter, idet det, for at Planerne til det paagældende Stianlæg kan godkendes herfra, vil være en Betingelse, enten at Gang- og Cyklestierne adskilles effektivt, i hvilket Tilfælde man vil kunne godkende en Linieføring med noget stærkere Stigning end under normale Forhold, eller at Linieføringen tilfredsstiller Kravene i § VIII i de under 10. August d.A. udfærdigede Vejregler, hvoraf et Eksempplar vedlægges. Stien vil i sidstnævnte Tilfælde kunne anlægges som en Fællessti for cyklende og gaaende Færdsel, dog at dens Bredde i saa Fald maa være mindst 2,20 m."

Herefter anser Overfredningsnævnet det paa Aastedsmedet den 14. Juli 1943 drøftede Ændringsforslag for bortfaldet.

Gennemførelsen af Sogneraadets oprindelige Projekt vil efter Overfredningsnævnets Mening, selv med de i Fredningsnævnets Kendelse angivne Ændringer, virke ødelæggende paa det smukke og særprægede Landskab, i alt Fald for saa vidt engaar dettes midterste Strækning, der især er smfindtligt for Indgreb. Overfredningsnævnet kan derfor ikke finde det forsvarligt at tillade dette Projekts Udførelse, og idet der, som Sagen nu foreligger

alene er Spørgsmaal herom,

b e s t e m m e s:

Det af Østermarie Sogneraad i Medfør af Naturfredningslovens § 9 forelagte Projekt til en Gang- og Cyklesti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna kan ikke tillades udført.

Udgivet den 12. April 1954 P.O.V.

Frederik V. Petersen.

[The following text is extremely faint and illegible, appearing to be a series of lines of a document or report.]

FREDNINGSNÆVNET >

U D S K R I F T

af

14/9-42

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for
Bornholms Amtsrådsreds.

Aar 1942 den 14. September afsagde Nævnet følgende

K e n d e l s e .

I Henhold til Naturfredningslovens § 9 har Østermarie Sogneraad forelagt Naturfredningsnævnet et Projekt, som Sogneraadet har ladet udarbejde, til Anlæggelse af en Spadsere- og Cyklesti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna. Paa denne ca 4,2 km lange Strækning findes allerede nu en Fodsti, den saakaldte "Redningssti", der formentlig oprindeligt er anlagt til Brug for Redningsvæsenets Vagtmandskab, men som ogsaa benyttes af andre, særlig af de talrige Turister, der besøger Bornholm. Det er denne Sti, som efter Projektet tænkes udbygget og reguleret, idet den planlagte Sti næsten overalt følger den gamle Sti. Projektet er et Led i Østermarie Kommunes Beskæftigelsesplaner, og der forventes ydet Stats-tilskud til Arbejdets Udførelse i Henhold til Lov Nr. 284 af 30/6 1941. Man har dog ogsaa haft turistmæssige Formaal for Øje.

Ifølge/^{de}Projektet ledsagende Bemærkninger har man ved at udbygge Stien, saaledes at den ogsaa kan befærdes af Cyklister, villet gøre den smukke Kyststrækning mere tilgængelig for Befolkningen.

Om den Maade, hvorpaa Arbejdet tænkes udført, hedder det i de nævnte Bemærkninger:

"Ved den paatænkte Regulering er det Tanken at tilvejebringe en 3,0 m bred Sti, der saavidt muligt følger Terrænet, men adskillige Steder vil det dog blive nødvendigt at bortsprænge Klipper i indtil en Meters Dybde og andre Steder at udføre Paafyldninger for at gøre Stien farbar. Desuden vil det overalt blive nødvendigt at bortsprænge mindre Klippeknolde, foruden at der naturligvis maa foretages Regulering med Jordfyld."

Endvidere hedder det:

"Stien befæstes med et 10 cm Skærvelag, der tromles og afdækkes med Grus. En eventuel Overfladebehandling af Skærvebelægningen maa udsættes nogle Aar."

Sagen har været forelagt Ministeriet for offentlige Arbejder, der i Skrivelse af 17/8 42 har udtalt:

"...at Cykle- og Gangsti maa adskilles ved enten en mindst 0,5 m bred Græsribat eller en lav Kantsten, saaledes at Gangstien i sidstnævnte Tilfælde hæves i Forhold til Cyklestien.

Det tilføjes, at man vil anse det for rigtigst, at Cyklekørebane faar en Bredde af 1,80 m og Gangstiens Færdselsbane Bredde af 1,50 m."

Sagen har været behandlet paa et overensstemmende med Reglementet i Naturfredningslovens § 10 afholdt Møde. Paa dette var Danmarks Naturfredningsforening repræsenteret ved Formanden for Foreningens Komité paa Bornholm, der principalt nedlagde Paastand om, at den maatte blive forbudt Sogneraadet at udbygge Redningsstien til Cyklesti, subsidiært nedlagde han Paastand om, at Forbud maatte blive udstedt for visse nærmere angivne Strækningers Vedkommende. Fra Lodsejernes Side blev der fremført divergerende Udtalelser. De fremmødte fastboende Lodsejere anførte, at Projektets Gennemførelse færdselsmæssigt vilde være en Fordel for dem, og de nedlagde Paastand om at faa tilkendt Erstatning for det Tilfælde, som Nævnet modsatte sig Gennemførelsen.

Nævnet finder, at Redningsstien i dens nuværende Skikkelse af stor Skønhed dels paa Grund af det smukke Terræn, gennem hvilken den fører, dels paa Grund af de mange Udsigter over Klipper og over Havet, der frembyder sig for den, der færdes paa Stien. Nævnet finder imidlertid ogsaa, at Stiens Skønhed i væsentlig Grad staar i Forbindelse med, at det er en Fodsti, der smidigt følger Terrænets Linier. En kombineret Gang- og Cyklesti som den projekterede vil ved sin store Bredde og sit hele vejagtige Præg samt ved de af Anlægget nødvendiggjorte Klippesprængninger og Paafyldninger virke overmaade brutalt og skæmmende. Hertil kommer, at den Naturskønhed, der frembyder sig for den passerende, paa Grund af Terrænforholdene og de skiftende Udsigter, bedst kan nydes af Fodgængere. Af Hensyn til disse vil en ringe Udbedring hist og her være ønskelig, men ogsaa fuldt tilstrækkelig.

Hvad de paaberaabte turistmæssige Hensyn angaar, bemærkes, at hele Strækningen jo ikke er lang, at der paa flere Steder er For-

bindelse mellem Stien og den Landevej, der fører fra Bølshavn til Saltuna, og at der saaledes, allerede som Forholdene er nu - er let Adgang for alle og enhver til at komme til at færdes til Fods paa Stien. For de Cyklister, der paa deres Tur Bornholm rundt ønsker at færdes ad Stien paa den her ommeldte Strækning, lader det sig gøre at trække Cyklerne paa Stien. Det er Nævnets Overbevisning, at det - særlig ogsaa i turistmæssig Henseende - er af den største Betydning, at den særprægede bornholmske Natur bevares saa uberørt som muligt, hvor ikke afgørende Hensyn taler i modsat Retning.

I Henhold til det anførte mener Nævnet at burde modsætte sig Projektets Gennemførelse for visse Strækningers Vedkommende. For andre Strækningers Vedkommende vil Stianlæget ikke virke saa uheldigt, og her vil Nævnet ikke modsætte sig Gennemførelsen. De førstnævnte Strækninger - hvor Nævnet modsætter sig Projektets Gennemførelse - er Strækningerne mellem Stiens Begyndelse i Bølshavn til det Punkt, der i Projektet angives som St.14, endvidere fra St.64 til St.88, fra St.98 til St. 122 og fra lidt vest for St.124 til lidt øst for St.142 som nærmere paa Kortet angivet.

For det Tilfælde, at Sogneraadet maatte ønske at gennemføre et Stianlæg, uagtet dette ikke kan ske paa de anførte Strækninger, har Nævnet med røde Linier paa det til Projektet hørende Kort vist, hvorledes der her uden større landskabelig Skade kan lægges en Cyklesti lidt længere inde i Landet. Disse Angivelser kan dog kun være af foreløbig orienterende Art. Det maa imidlertid pointeres, at Stianlæget paa disse Strækninger kun maa omfatte en smal Cyklesti, idet Fodgængerne maa henvises til at benytte Redningsstien.

Efter det afholdte Møde har Østermarie Sogneraad i Skrivelse af 29. August 1942 tiltraadt, at den projekterede Sti paa Strækninger lidt vest for St.124 til lidt øst for St.142 lægges som af Nævnet foreslaaet, dog med en paa Kortet nærmere angiven Ændring. Nævnet kan imidlertid ikke godkende denne Ændring og maa derhos fastholde, at der kun lægges en smal Cyklesti følgende den af Nævnet viste Linie, idet Fodgængerne henvises til den gamle Sti.

Der findes ikke Grundlag for at tilkende Lodsejerne nogen Erstatning, fordi Projektet ikke bringes til Udførelse i hele sin Udstrækning.

T h i b e s t e m m e s :

Det Projekt, som Østermarie Sogneraad har ladet udarbejde til

Anlæggelse af en Spadsere- og Cyklesti langs Kysten fra Bølshavn til Saltuna, bør ikke bringes til Udførelse paa følgende Strækninger; fra Stiens Begyndelse i Bølshavn til St.14, fra St.62 til St.88, fra St.98 til St.122 og fra lidt vest for St.124 til lidt øst for St.142. Hvad sidstnævnte Strækning angaar bør et af Søraadet ved Skrivelse af 28/8 42 fremsendt ændret Projekt kun udføres naar det bringes i væsentlig Overensstemmelse med Nævnets Forsaet saaledes at Stien lægges endnu lidt længere ind i Landet, og saaledes at der paa denne Strækning kun anlægges en smal Cyklesti. Der vil ikke være at tilkende nogen Lodsejer Erstatning.

Anledning af Nævnets Beslutning.

Zeuthen K.Th.Jørgensen Peter Thorsen

[The following text is extremely faint and largely illegible due to the quality of the scan. It appears to be a detailed report or minutes of a meeting, containing various paragraphs of text.]